

Bài 14

NHÀ NƯỚC VĂN LANG – ÂU LẠC

Học xong bài này, em sẽ:

- Nêu được khoảng thời gian thành lập và xác định được phạm vi không gian của nước Văn Lang – Âu Lạc trên lược đồ.
- Trình bày được tổ chức nhà nước của Văn Lang – Âu Lạc.
- Mô tả được đời sống vật chất và tinh thần của cư dân Văn Lang – Âu Lạc.

Dù ai đi ngược về xuôi
Nhớ ngày giỗ Tổ mùng Mười tháng Ba.

Từ lâu đời, tín ngưỡng thờ cúng Hùng Vương đã ăn sâu vào tâm thức, tình cảm của những người dân Việt và trở thành truyền thống vô cùng đặc biệt của dân tộc ta. Hình ảnh bên đã phản ánh phần nào không khí của ngày giỗ Tổ. Đã bao giờ em tự hỏi: Điều gì đã thôi thúc nhân dân ta luôn hướng về mảnh đất cội nguồn?

▲ Hình 1. Lễ hội Đền Hùng (Phú Thọ)

1. Nhà nước đầu tiên của người Việt cổ

Vào khoảng thế kỷ VII TCN, nhờ sự phát triển của công cụ bằng đồng và sắt, đời sống sản xuất của người Việt cổ đã có sự chuyển biến rõ rệt. Nhu cầu chung sống, cùng làm thuỷ lợi và chống ngoại xâm đã thúc đẩy sự ra đời của nhà nước đầu tiên ở Việt Nam – Nhà nước Văn Lang. Địa bàn chủ yếu của nước Văn Lang gắn liền với lưu vực các dòng sông lớn ở Bắc Bộ và Bắc Trung Bộ ngày nay.

Đến đời Trang Vương nhà Chu (696 – 682 TCN), ở bộ lạc Gia Ninh xuất hiện vị thủ lĩnh có khả năng áp phục được các bộ lạc khác, tự xưng là Hùng Vương, chọn đóng đô ở vùng đất Phong Châu (tỉnh Phú Thọ ngày nay), đặt tên nước là Văn Lang.

(Theo Đại Việt sử lược (bản dịch), NXB Giáo dục Việt Nam, Hà Nội, 2012, tr.14).

Nhà nước Văn Lang chia làm 15 bộ, đứng đầu liên minh 15 bộ là Hùng Vương, tương truyền trải qua 18 đời, cha truyền con nối.

▲ Hình 2. Khu vực Bắc Bộ và Trung Bộ ngày nay – xưa kia là địa bàn chủ yếu của Nhà nước Văn Lang, Âu Lạc

▲ Hình 3. Sơ đồ tổ chức Nhà nước Văn Lang

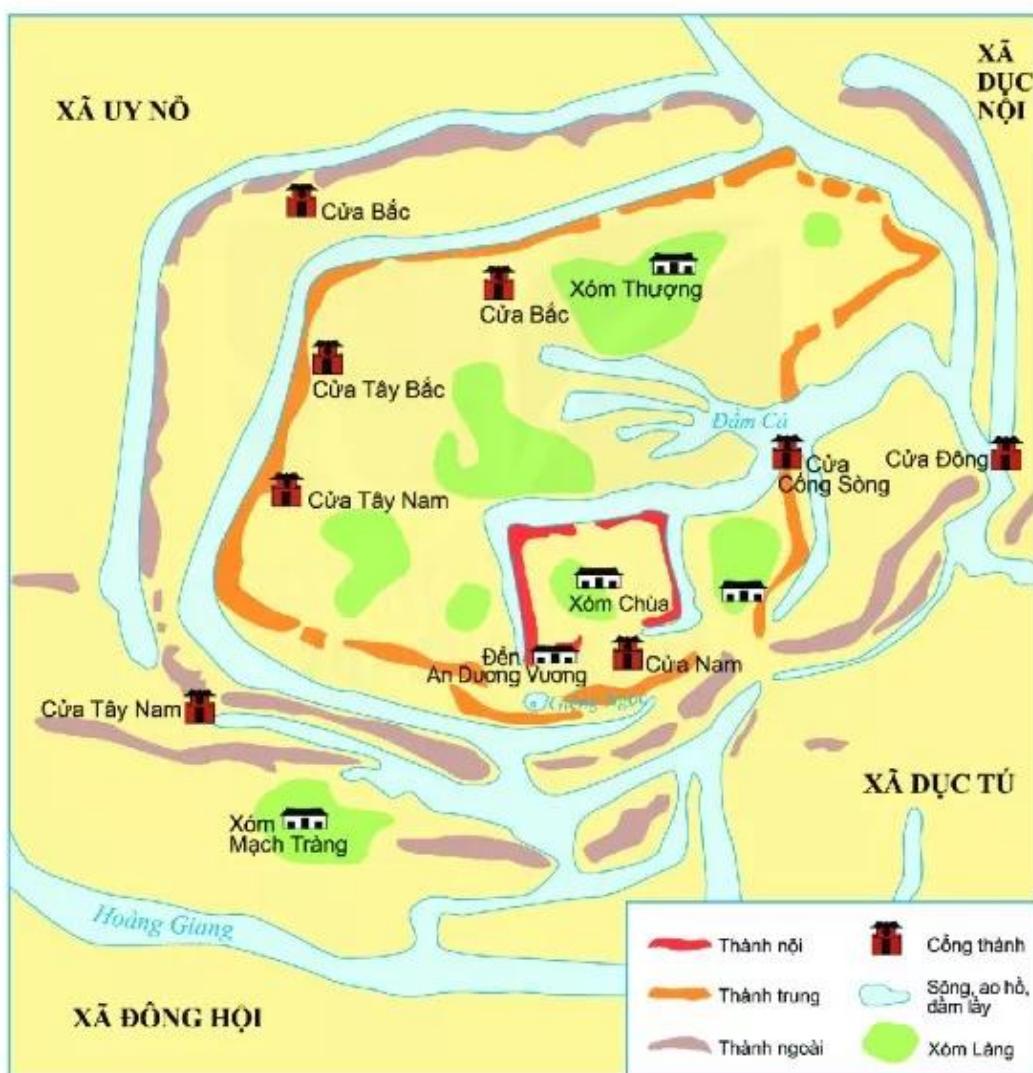
Tuy còn sơ khai, chưa có pháp luật thành văn và chữ viết,... nhưng sự ra đời của Nhà nước Văn Lang đã mở ra thời kì dựng nước đầu tiên trong lịch sử dân tộc.

- ?
1. Hãy xác định phạm vi không gian của Nhà nước Văn Lang trên lược đồ hình 2.
  2. Đoạn tư liệu (tr. 62) cho em biết thông tin gì về nhà nước đầu tiên trong lịch sử Việt Nam?
  3. Nhà nước Văn Lang ra đời vào thời gian nào? Hãy nêu ý nghĩa sự ra đời của Nhà nước Văn Lang.

2. Sự ra đời Nhà nước Âu Lạc

Cuối thế kỷ III TCN, nhà Tần đem quân đánh xuống phía nam. Người Lạc Việt và người Âu Việt đã đoàn kết với nhau cùng chống quân xâm lược. Họ đã cử ra "người tuấn kiệt" là Thục Phán lãnh đạo cuộc kháng chiến. Thục Phán lên làm vua, xưng gọi là An Dương Vương, lập ra nước Âu Lạc (năm 208 TCN).

Nhà nước Âu Lạc được mở rộng hơn về mặt lãnh thổ, hoàn chỉnh hơn về tổ chức so với Nhà nước Văn Lang (có quân đội mạnh, vũ khí tốt, đặc biệt có thành Cố Loa kiên cố, vững chắc). Kinh đô của Âu Lạc đã chuyển từ miền trung du Phong Châu xuống vùng đồng bằng ở Cố Loa (Đông Anh, Hà Nội ngày nay).

▲ Hình 4. Sơ đồ thành Cố Loa – được xây dựng theo hình xoáy tròn ốc, có ba vòng khép kín với tổng chiều dài là 16.000m

▲ Hình 5. Lẩy nỏ và mũi tên đồng được tìm thấy ở Cổ Loa

- ?)
1. Hãy xác định trên lược đồ hình 2 (tr. 63) phạm vi không gian của Nhà nước Âu Lạc.
  2. Nhà nước Âu Lạc ra đời trong bối cảnh nào? Nhà nước này có gì giống và khác so với Nhà nước Văn Lang?

3. Đời sống vật chất và tinh thần của cư dân Văn Lang, Âu Lạc

a) Đời sống vật chất

Cư dân Việt cổ đã biết đến nền “nông nghiệp dùng cày” và sớm lấy nghề nông trồng lúa nước làm nghề chính. Ngoài ra, họ còn trồng các loại cây hoa màu và trồng dâu, nuôi tằm.

Nghề luyện kim của người Việt cổ dần được chuyên môn hóa. Kỹ thuật đúc đồng phát triển với những hiện vật tiêu biểu là trống đồng Ngọc Lũ, tháp đồng Đào Thịnh. Bên cạnh đó, họ đã bước đầu biết rèn sắt.

Cư dân chủ yếu ở nhà sàn được dựng bằng tre, nứa, lá, gỗ,... Thức ăn chính là gạo nếp, gạo tẻ, muối, mắm cá,...

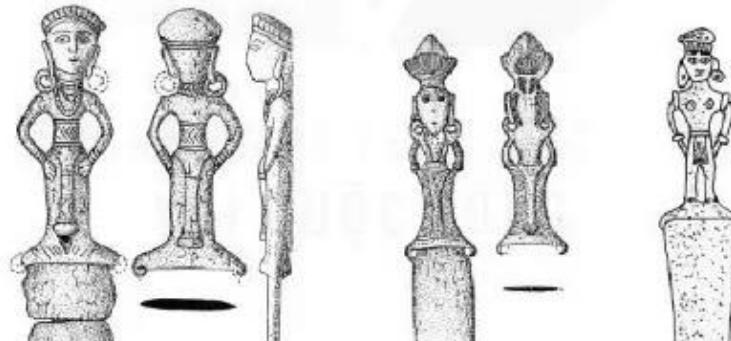
▲ Hình 6. Lưỡi cày đồng hình bướm

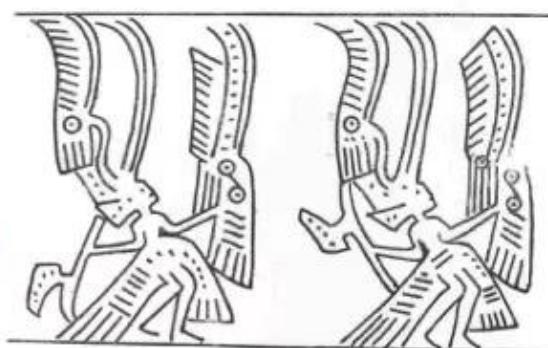
◀ Hình 7. Hoa tiết trên trống đồng Ngọc Lũ – loại trống đẹp nhất của trống đồng Đông Sơn

- a. Hoa tiết mái nhà cong
- b. Hoa tiết hình thuyền
- c. Hoa tiết người già gao

Người Việt cổ ngày thường để tóc ngang vai, búi tó hoặc tết tóc kiểu đuôi sam. Nam đóng khổ, cởi trần, đi chân đất, nữ mặc váy, mặc yếm. Vào dịp lễ hội, họ có thể đội thêm mũ lông chim, đeo trang sức (vòng tay, hạt chuỗi, khuyên tai,...).

◀ Hình 8. Trang phục và kiểu tóc của người Việt cổ
(hình trang trí trên cán dao găm bằng đồng)

Hình 9. Hình người múa hát được miêu tả trên trống đồng

- Quan sát hình 7, 8, 9 và dựa vào thông tin trong mục a, em hãy mô tả đời sống vật chất (nguồn lương thực, nơi ở, phương tiện đi lại, trang phục, đồ trang sức,...) của người Việt cổ.
- Những nghề sản xuất chính của cư dân Văn Lang – Âu Lạc là gì?

b) Đời sống tinh thần

Về mặt tín ngưỡng, cư dân Văn Lang – Âu Lạc có tục thờ cúng tổ tiên và thờ các vị thần trong tự nhiên như thần Sông, thần Núi, thần Mặt Trời,...

Người Việt cổ có tục xăm mình, nhuộm răng đen, ăn trầu, làm bánh chưng, bánh giầy. Các lễ hội gắn với nền nông nghiệp trồng lúa nước cũng được tổ chức thường xuyên.

Những thành tựu về đời sống vật chất và tinh thần của cư dân Văn Lang – Âu Lạc đã tạo nên nền văn minh đầu tiên trong lịch sử Việt Nam, góp phần tạo dựng nền tảng cốt lõi của bản sắc văn hóa dân tộc.

Trình bày những nét chính về đời sống tinh thần của cư dân Văn Lang, Âu Lạc.

Luyện tập và vận dụng

- Hãy ghi lại những thông tin cơ bản nhất về hai nhà nước Văn Lang và Âu Lạc theo các gợi ý sau: thời gian thành lập – kết thúc; kinh đô; tổ chức bộ máy nhà nước; một số truyền thuyết dân gian có liên quan.
- Chỉ ra 3 – 5 thành tựu tiêu biểu của thời đại Văn Lang – Âu Lạc. Viết một đoạn văn ngắn giới thiệu về thành tựu mà em thích nhất.
- Lễ hội Đền Hùng được tổ chức vào ngày 10 – 3 âm lịch hàng năm có ý nghĩa như thế nào?